

МІСЦЕ КОЛЕДЖІВ І ТЕХНІКУМІВ В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Ольга Александрова,
директор Дніпродзержинського
металургійного коледжу

**«Якщо Ви по-справжньому вірите в те, що робите,
не дозволяйте ніяким обставинам стримувати Вас.
Кращі в світі досягнення стали можливими
не «ЗАВДЯКИ», а «ВСУПЕРЕЧ».
Головне – робити свою справу».**

Дейл Карнегі

Останнім часом уніфікація і всякого роду оптимізація проникає в сферу освіти. Створюється враження, що всі нововведення йдуть в ногу з часом і полегшують життя викладачам і студентам. Але давайте спробуємо розібратися, чи так це насправді.

На сьогодні першочерговим завданням української освіти є якнайшвидша адаптація до єдиних європейських освітніх критеріїв і стандартів. Але при цьому важливо «відокремити зерна від плевел»: зберегти накопичений позитивний досвід і позбутися всього негативного.

Не секрет, що протягом усього періоду існування незалежної України в освітньому секторі накопичувалися численні проблеми системного характеру: ставлення владних структур до освітнього сектору як до другорядного і, як результат, занепад матеріально-технічної бази, низька заробітна плата і зниження соціального статусу працівників освіти, зростання нерівності в доступі до якісної освіти, недосконалість освітнього законодавства, надмірна комерціалізація освітніх послуг, безсистемне оновлення змісту освіти, зниження якості або відсутність навчальної літератури тощо.

Багатоступенева система вищої освіти України, запро-

ваджена законами України та відповідними нормативними документами Кабінету Міністрів і Міністерства освіти і науки України, загалом відповідає моделі, запропонованій країнами-учасницями Болонського процесу. Але створюючи нове, на завжди потрібно руйнувати існуюче.

Хочу звернутись до досвіду ввіреного мені навчального закладу.

Колектив Дніпродзержинського металургійного на той час технікуму, починаючи з 1985 року розпочав роботу з переходу до підготовки спеціалістів за якісно новою системою.

Вивчення досвіду роботи навчальних закладів Англії, Болгарії, участь в роботі міжнародних конференцій та активна підтримка вчених Дніпродзержинського індустріального інституту стало підставою для переходу технікуму на неперервну тріступеневу систему підготовки спеціалістів: Дніпродзержинський металургійний технікум – Дніпродзержинський індустріальний інститут – Дніпровський металургійний комбінат.

Ця система давала змогу студенту у коледжі отримати один із трьох стандартів освіти.

Перший ступінь підго-

товки передбачав первинну професійну підготовку за робітничою професією – «токаря-верстатник» 2 розряду. Термін навчання складав 1 рік 6 місяців за рахунок коштів державного бюджету на базі базової загальної середньої освіти.

До числа студентів групи робітничої підготовки включались студенти, які пройшли загальноосвітній цикл підготовки (1 курс навчання), але не пройшли конкурсний відбір на другий ступінь навчання. Протягом 6 місяців студенти групи робітничої підготовки проходили цикл гуманітарної і фахової підготовки, а також практичну підготовку.

Державна підсумкова атестація із загальноосвітніх предметів та державні кваліфікаційні випробування із спецкурсу «Токарна справа» були підставою для отримання студентами групи робітничої підготовки атестату про повну загальну середню освіту та свідоцтва «токаря-верстатника» з присвоєнням робітничої кваліфікації.

Згідно з договорами підприємств міста – Дніпровського металургійного комбінату та заводу електровимірювальних механізмів – випускники групи робітничої підготовки працювали на відповід-

них підрозділах підприємств.

Другий ступінь підготовки передбачав підготовку за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» присвоєнням кваліфікації «технік» відповідно до спеціальностей коледжу.

Після проходження навчання на 2, 3 та 4 курсах (термін навчання 3 роки 10 місяців) студенти отримували диплом молодшого спеціаліста, атестат про повну загальну середню освіту та працевлаштовувались на підприємствах міста.

Третій ступінь підготовки передбачав конкурсний відбір за успішністю із числа випускників для навчання на 5 курсі коледжу.

З дозволу Міністерства чорної металургії СРСР з метою збереження неперервності підготовки спеціалістів Дніпродзержинський індустріальний інститут приймав на 3 курс випускників 5 курсу коледжу на денну форму навчання за скороченим терміном за рахунок коштів державного бюджету.

Після закінчення третього ступеня підготовки згідно з тристороннім договором «Прометей» (Дніпродзержинський металургійний технікум – Дніпродзержинський індустріальний інститут – Дніпровський металургійний комбінат) випускники отримували дипломи про вищу освіту і працевлаштовувались на інженерні посади підприємств.

На той час така триступенева система підготовки була однією із прогресивних і давала змогу залежно від здібностей, бажання та наполегливості студента отримувати різний рівень освіти.

Така система, яка пройшла перевірку часом, за певних змін і модернізації є актуальною і у наш час на етапі

реформування вищої освіти.

Імплементация нового Закону «Про вищу освіту» гостро поставила питання про подальше існування технікумів і коледжів та їх місце у системі освіти України. Прийняттям Закону України «Про вищу освіту» вищі навчальні заклади I–II рівнів акредитації (технікуми, коледжі) з незрозумілих причин виведені з системи вищої освіти. І намагання представників цих навчальних закладів бути почутими залишились, на жаль, «гласом вопиющего в пустыне».

Таким чином, результатами реформи вищої освіти є:

- ліквідація технікумів і коледжів як закладів вищої освіти і системи підготовки середньої управлінської ланки для економіки України;

- механічна заміна назви початкового рівня вищої освіти «молодший спеціаліст» на «молодший бакалавр».

Молодший спеціаліст – це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі загальної середньої освіти здобув загальнокультурну підготовку, спеціальні уміння та знання, має певний досвід їх застосування для вирішення типових професійних завдань, які передбачені для відповідних посад, у певній галузі економіки.

Освітньо-кваліфікаційна програма підготовки молодшого спеціаліста забезпечує одночасне здобуття базової вищої освіти за спеціальністю та кваліфікації молодшого спеціаліста на базі повної загальної середньої освіти або на базі базової загальної середньої освіти з наданням можливості здобути повну загальну середню освіту.

Кваліфікація молодшого спеціаліста була популярною на ринку праці та серед студентів, на відміну від ба-

калавра. Однією з основних причин популярності молодшого спеціаліста була саме можливість переходу до вищої освіти, де існувало досить ефективне партнерство з ринком праці.

Яке місце на ринку праці відводиться для молодшого бакалавра? Питання на сьогодні залишається відкритим. На мій погляд, освітньо-професійний ступінь «молодший бакалавр» є досить штучним і слугує лише сходинкою для здобуття вищої освіти.

В діяльності навчального закладу питання працевлаштування фахівців залишається пріоритетним. В нашому коледжі створено підрозділ щодо сприяння працевлаштуванню студентів і випускників та значно розширена база підприємств міста, які надають робочі місця.

Практика показує, що між ринком освітянських послуг і ринком праці є певний дисбаланс, тому без участі роботодавців у підготовці майбутніх працівників неможливо задовольнити потреби виробництва. Необхідно вести діалог, домовлятися із приватними підприємствами, пояснювати необхідність співпраці.

Проблеми, з якими стикнулися сьогодні технікуми і коледжі, потребують термінового рішення, внесення змін або розробки відповідних нормативно-правових актів, проведення роз'яснювальної роботи Міністерством освіти і науки України.

Уніфікація освіти – хороша ідея, але завжди необхідно думати, які плоди вона принесе. Головне завдання сьогоднішніх освітянських реформ – не втратити цілу систему підготовки фахівців середньої ланки, які завжди були затребуваними на виробництві.